

Metodološki pristupi proučavanju ponašanja birača

Metodološki pristupi

- Izbor uslovljen okolnostima i istraživačkim pitanjem
 - Statistički podaci o rezultatima izbora
 - Metoda anketiranja

Statistički podaci o rezultatima izbora:

- Proučavanje činjenica agregata
- Primjer: u okrugu X, 60% birača je glasalo za partiju A, 30% za partiju B, 10% nije glasalo.
- Zaključak – postoji odnos povezanosti između neke karakteristike okruga X i glasanja za partiju A
- *Ekološki pristup*

Statistički podaci o rezultatima izbora:

- “Nemoguće je, i nepoželjno, ustanoviti kako svaki pojedinac glasa, ali je moguće utvrditi kako glasači u svakoj izbornoj jedinici glasaju kao tijelo, a budući da građani u tim malim izbornim jedinicama imaju mnogo zajedničkih karakteristika, moguće je sa sigurnošću generalizirati odnos između određenog načina glasanja i izvijesne vrste ljudi.” (Sahnon Olds, 1948)
- Problem kauzaliteta

Statistički podaci o rezultatima izbora - prednosti

- Lako je prikupiti i analizirati rezultate izbora
- “težina” dobijenih podataka
- Komparabilnost podataka
- Mogućnost provjere hipoteza
- Istorijska analiza
- Vidjeti primjer!

Anketno istraživanje

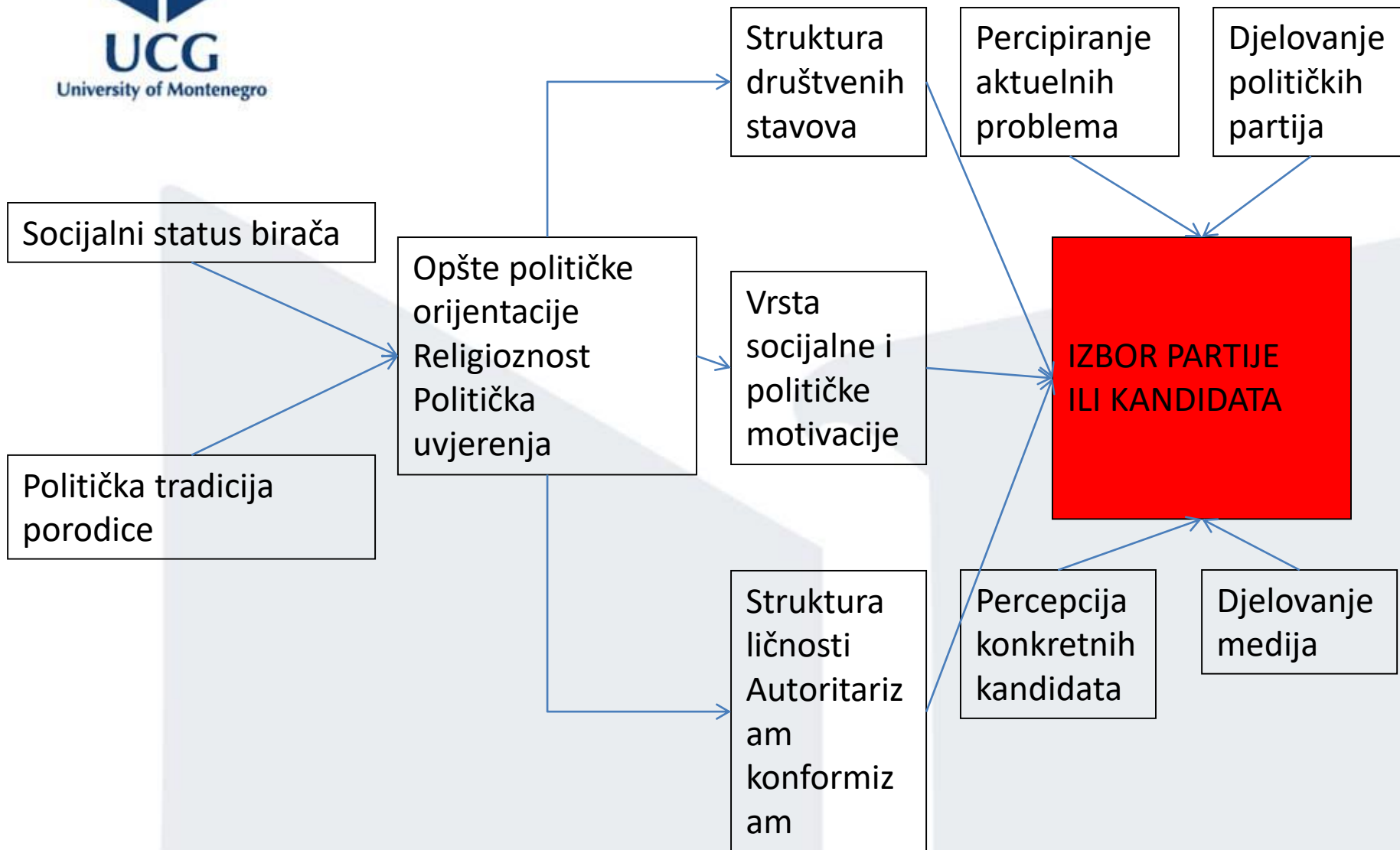
- “sprovođenje velikog broja anketnih istraživanja u posljednje vrijeme nas je o izborima naučilo više nego cijela ranija istorija”
McClosky, 1967
- Prednosti ankete:
 - Sprovodi se PRIJE izbora
 - Mogućnost dodatnih analiza
 - Podaci na individualnom nivou

Panel istraživanje

- Dobro za praćenje procesa (Rice)
- Loše zbog osipanja uzorka i predeterminacije odgovora

Osnovne “variable” istraživanja

- Izborni i partijski sistem
- Proximal i distal variable
- Dugotrajne dispozicije (interesi, vrijednosti, stranačka identifikacija)
- Kratkoročni faktori (aktuelni problemi, djelovanje partija, mediji)

Primjer političkog istraživanja

Korak 1 - Uzorak

- Reprezentativan za Crnu Goru
- Standardi reprezentativnosti – 1000 (+/- 3%)

Populacija	Uzorak	Greška
480.000	1000	3.1%
480.000	2000	2.1%
480.000	3000	1.7%
1.000.000	1000	3.1%
10.000.000	1000	3.1%
12000	1000	2.9%
12000	500	4.2%

Kako izgleda „uzorak“

21	ANDRIJEVICA	GRAČANICA	8
41	BERANE	BUBANJE	8
57	BERANE	TUCANJE, LJEŠNICA, ORAHOVO	8
71	BERANE	BUDIMLJA I	8
6	BERANE	DOLAC	8
28	BERANE	VINICKA	8
65	BERANE	NOVO NASELJE II	8
61	BERANE	LIM II	8
102	BIJELO POLJE	GRANČAREVO	8
39	BIJELO POLJE	KUKULJE	8
50	BIJELO POLJE	NJEGNJEVO	8
74	BIJELO POLJE	KOVREN	8
2	BIJELO POLJE	CENTAR GRADA - 2	8
30	BIJELO POLJE	NEDAKUSI - 3	8
28	BIJELO POLJE	NEDAKUSI - 1	8
18	BIJELO POLJE	GORNJI DIO GRADA - 3	8
40	BIJELO POLJE	SUTIVAN	8
31	BIJELO POLJE	RASOVO - 1	8

Šta anketar radi?

- IZBOR ADRESE - Izbor adrese će se vršiti takozvanom metodom “nasumične šetnje”. To znači da za početak mora odrediti tzv. **početnu adresu**.
- SMJER – Od početne adrese krećete se u **konkretnom smjeru**. Treba se kretati u smjeru u kojem rastu kućni brojevi, pri čemu krećete sa desne strane ulice. Izabraćete svaku drugu kuću ili stan sa te strane.
- STAMBENI OBJEKAT – Kao što je već navedeno, odaberite svaki drugi stambeni objekat. Ukoliko dođete do zgrade sa više stanova, popećete se na posljednji sprat i početi **s vrha zgrade** i odatle brojati i birati svaki drugi stan.
- Pri izboru odgovarajućeg ispitanika, najčešće primjenjujemo metod **posljednjeg rođendana**. To znači da je odgovarajući ispitanik onaj koji je poslednji imao rođendan u odnosu na dan anketiranja, pri čemu mora imati preko 18 godina.

Primjer upitnika

- A1. Redovni izbori za Skupštinu Crne Gore će se održati u drugoj polovini ove godine. Koliko je vjerojatno da ćete Vi lično izaći na te izbore i glasati? ANKETAR: PROČITAJ ISPITANIKU ODGOVORE
- 1 – Sigurno ću izaći i glasati
- 2 – Vjerojatno ću izaći i glasati
- 3 – Vjerojatno neću izaći i glasati
- 4 – Sigurno neću izaći i glasati
- 8 – Ne znam/nisam siguran → NE ČITATI

- A3. Sada ćemo Vam dati popis stranaka koje bi mogle učestvovati na sljedećim parlamentarnim izborima. Molimo Vas da zaokružite samo jednu stranku za koju biste glasali. Listić zatim stavite u koverat koji ćemo na kraju i staviti među ostale koverte koje već imam ovdje, tako da će Vaš odgovor ostati u potpunoj tajnosti.
- ANKETAR: DAJ ISPITANIKU MALI KOVERAT SA A3 - GLASAČKIM LISTIĆEM. NEKA ISPITANIK U TAJNOSTI ZAOKRUŽI SVOJ ODGOVOR I STAVI GA U MALU KOVERTU. NEKA ISPITANIK NE LIJEPI MALU KOVERTU DO KRAJA JER ĆE JOŠ NEKE ODGOVORE STAVITI U TU KOVERTU. ISPITANIK MALU KOVERTU TREBA ZADRŽATI KOD SEBE DO KRAJA INTERVJUA.
- 1. – Bošnjačka stanka – BS – Rafet Husović
- 2. – DEMOKRATE – Aleksa Bečić
- 3. – Demokratska partija Socijalista –DPS – Milo Đukanović
- 4. – Demokratski front – DF – Andrija Mandić
- 5. – DEMOS – Miodrag Lekić
- 6. – Socijaldemokrate CG – SD CG – Ivan Brajović
- 7. – Socijaldemokratska partija CG - SDP CG – Ranko Krivokapić
- 8. – Socijalistička narodna partija CG – SNP CG – Srđan Milić
- 9. – Ujedinjena reformska akcija – URA – Žarko Rakčević
- 10. – Pozitivna Crna Gora – Darko Pajović
- 11. – Liberalna partija CG – LP- Andrija Popović
- 12. – Hrvatska građanska inicijativa – HGI – Ljerka Dragičević
- 13. – Forca – Nazif Cungu
- 14. – Albanska alternativa – Nik Đeljošaj
- 15. – Crnogorska demokratska unija CDU – Miodrag Vlahović
- 16. – Srpska lista – Dobrilo Dedeić
- 17 – Neka druga. Koja? _____
- 18 – Ne zna/Neodlučan
- 19 – Neće izaći na izbore
- 20 – Odbija odgovoriti

A7. Sada ćemo razgovarati o pojedinim strankama i koalicijama. Molim Vas da mi najprije kažete kakav imate osjećaj prema svakoj od stranaka koju ću Vam pročitati? Možete koristiti ocjene s ove kartice. POKAŽI KARTICU A7 i PROČITAJ. Je li Vaš osjećaj o ... (PROČITAJ IME STRANKE) vrlo pozitivan, donekle pozitivan, donekle negativan, ili vrlo negativan? ROTIRAJ

	Partija	1 - Vrlo pozitivan	2 - Donekle pozitivan	3 - Donekle negativan	4 - Vrlo negativan	Neutralno / nemam utiske → NE ČITAJ
1	Bošnjačka stanka – BS	1	2	3	4	8
2	DEMOKRATE	1	2	3	4	8
3	Demokratska partija Socijalista –DPS	1	2	3	4	8
4	Demokratski front – DF	1	2	3	4	8
5	DEMOS	1	2	3	4	8
6	Socijaldemokrate CG – SD CG	1	2	3	4	8
7	Socijaldemokratska partija CG - SDP CG	1	2	3	4	8
8	Socijalistička narodna partija CG – SNP CG	1	2	3	4	8
9	Ujedinjena reformska akcija – URA	1	2	3	4	8
10	Pozitivna Crna Gora	1	2	3	4	8
11	Liberalna partija CG – LP	1	2	3	4	8
12	Hrvatska građanska inicijativa – HGI	1	2	3	4	8
13	Forca	1	2	3	4	8
14	Albanska alternativa	1	2	3	4	8

B1. Sada ću Vam pročitati imena nekih ljudi koji se pojavljuju u medijima. Recite mi molim Vas za svaku osobu jeste li čuli za nju, a ako jeste, je li Vaš utisak o toj osobi vrlo nepovoljan, donekle nepovoljan, donekle povoljan ili vrlo povoljan.

	Političar	1 – Vrlo nepovoljan	2 – Donekle nepovoljan	3 – Donekle povoljan	4 – Vrlo povoljan	5 – Nikad čuo/čula	8 - Ne znam/ Nemam mišljenje → NE ČITAJ
1	Aleksa Bečić - DEMOKRATE	1	2	3	4	5	8
2	Andrija Mandić - DF	1	2	3	4	5	8
3	Filip Vujanović- DPS	1	2	3	4	5	8
4	Ivan Brajović - SD	1	2	3	4	5	8
5	Milo Đukanović – DPS	1	2	3	4	5	8
6	Miodrag Lekić - DEMOS	1	2	3	4	5	8
7	Rafet Husović - BS	1	2	3	4	5	8
8	Ranko Krivokapić – SDP CG	1	2	3	4	5	8
9	Srđan Milić - SNP	1	2	3	4	5	8
10	Žarko Rakčević - URA	1	2	3	4	5	8
11	Andrija Popović - Liberalna partija CG – LP	1	2	3	4	5	8
12	Ljerka Dragičević - Hrvatska građanska inicijativa – HGI	1	2	3	4	5	8
13	Nazif Čungu - Forca	1	2	3	4	5	8
14	Nik Đeljošaj - Albanska alternativa	1	2	3	4	5	8

UCC

University of Montenegro

• B2a. Što najviše cijenite kod Mila Đukanovića?

•

•

• B2b. A što najviše zamjerate Milu Đukanoviću?

•

•

•

• B3a. Što najviše cijenite kod Ranka Krivokapića?

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

•

B3b. A što najviše zamjerate Ranku Krivokapiću?

B4a. Što najviše cijenite kod Andrije Mandića?

B4b. A što najviše zamjerate Andriji Mandića?

C2. Šta od stvari navedenih na ovoj kartici bi izdvojili kao tri najveća problema danas u Crnoj Gori?

		PRVI ODGOVOR	Ostali odgovori	C2 - Potaknuto
1	Siromaštvo	1	1	1
2	Nezaposlenost/nema radnih mjesta/radna mjesta	2	2	2
3	Loša ekonomska situacija/kriza	3	3	3
4	Korupcija na najvišoj nivou vlasti	4	4	4
5	Korupcija u zdravstvu, birokratiji itd.	5	5	5
6	Kriminal/Organizovan kriminal	6	6	6
7	Vladavina prava i nezavisnost sudstva	7	7	7
8	Neravnomjeran regionalni razvoj zemlje	8	8	8
9	Kvalitet zdravstvene zaštite	9	9	9
10	Kvalitet obrazovanja	10	10	10
11	Loša infrastruktura (ceste, vodovodi, kanalizacija itd.)	11	11	11
12	Bezbjednost građana	12	12	12
13	Međunacionalna pitanja	13	13	13
14	Političke tenzije i sukobi	14	14	14
15	Jedna familija kontroliše sve	15	15	15
16	Apsolutna kontrola medija od strane Đukanovića	16	16	16
	Drugo. Šta? _____	15	15	-
	Drugo. Šta? _____	16	16	-
	Drugo. Šta? _____	17	17	-
	Ne zna/Bez odgovora	98	-	98

Sada ću Vam pročitati neke izjave o različitim političkim pitanjima u Crnoj Gori. Vas molim da mi za svaku od tih izjava kažete u kojoj mjeri se Vi lično slažete ili ne slažete s tom izjavom.

		1 – Uopšte se ne slažem	2 – Uglav nom se ne slaže m	3 – Uglav nom se slaže m	4 – U potpu nosti se slaže m	8 - Ne znam/ Nemam mišljenj e → NE ČITAJ
1	Podjele u crnogorskom društvu treba što prije prevladati, a ne ih produbljivati	1	2	3	4	8
2	Nema napretka Crne Gore dok se ne prevladaju duboke političke podjele	1	2	3	4	8
3	Crna Gora je stekla nezavisnost, ali građani i privrednici nisu stekli slobodu	1	2	3	4	8
4	Đukanović i DPS kontrolišu sve aspekte društva i privrede	1	2	3	4	8
5	Nema stvarne slobode i napretka dok Đukanović kontroliše sve aspekte društva	1	2	3	4	8
6	Boljitak može započeti tek sa smjenom Đukanovića i DPS-a s vlasti	1	2	3	4	8
7	Potrebno je da u Crnoj Gori napokon dođe do smjene vlasti nakon 25 godina	1	2	3	4	8
8	Preduslov za napredak i promjene jeste da dođe prvi puta do promjene vlasti u Crnoj Gori	1	2	3	4	8
9	Koalicija sa Đukanovićem i DPS-om je bilo opravdano do stjecanja nezavisnosti i pozivnice za NATO, ali više nije prihvatljivo	1	2	3	4	8
10	Nakon što je izborna nezavisnost, cilj je uspostaviti uređenu pravnu državu	1	2	3	4	8

Demografija

- **D2. Pol/Rod :**
- 1 - Muški
- 2 - Ženski
- **D3. Koliko imate godina? _____**
- **D4. Koju školsku spremu imate?**
- 1 - Osnovnu školu ili manje
- 2 - Srednju stručnu spremu/ 3. stepen
- 3 - Četvorogodišnju srednju školu
- 4 - Višu školu
- 5 - Visoku školu
- 6 - Magisterij, doktorat
- **D5. Koji je Vaš trenutni radni status?**
- 1 - Zaposlen na neodređeno
- 2 – Zaposlen na određeno
- 3 – Samozaposlen (obrt, vlastito preduzeće)
- 4 – Poljoprivrednik, pomažući član na poljoprivrednom imanju -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 5 – Službeno nezaposlen -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 6 – Domaćica -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 7 – Penzioner -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 8 – Đak, Student -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 9 – Nešto drugo. Što? _____ -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE

Demografija 2

- **D6. Koje je vaše zanimanje?**

- 1 - NKV radnik
- 2 - KV radnik
- 3 - Službenik (srednja stručna sprema)
- 4 - Službenik (viša, visoka stručna sprema)
- 5 - Menedžer/Rukovodilac
- 6 - Stručnjak, profesionalac, intelektualac
- 7 - Drugo _____

- **D7. Koliki su, okvirno, ukupni prihodi Vašeg domaćinstva na mjesečnom nivou?**

- 1. Nemamo nikakvih prihoda
- 2. Manje od 50 EUR
- 3. Od 51 – 100 EUR
- 4. Od 101 - 150 EUR
- 5. Od 151 - 200 EUR
- 6. Od 201 – 250 EUR
- 7. Od 251 – 300 EUR
- 8. Od 301 – 350 EUR
- 9. Od 351 – 400 EUR
- 10. Od 401 – 500 EUR
- 11. Od 501 - 600 EUR
- 12. Od 601 – 700 EUR
- 13. Od 701 – 800 EUR
- 14. Od 801 - 1000 EUR
- 15. Od 1001 – 1500 EUR
- 16. Preko 1500 EUR

Demografija 3

- D8. Koje ste nacionalnosti?

- 1. Crnogorac
- 2. Srbin
- 3. Bošnjak
- 4. Musliman
- 4. Albanac
- 5. Hrvat
- 6. Ostali

- D9. Grad u kome živite? _____

- D10. Živate li u:

- Gradu
- Prigradskom naselju
- selu